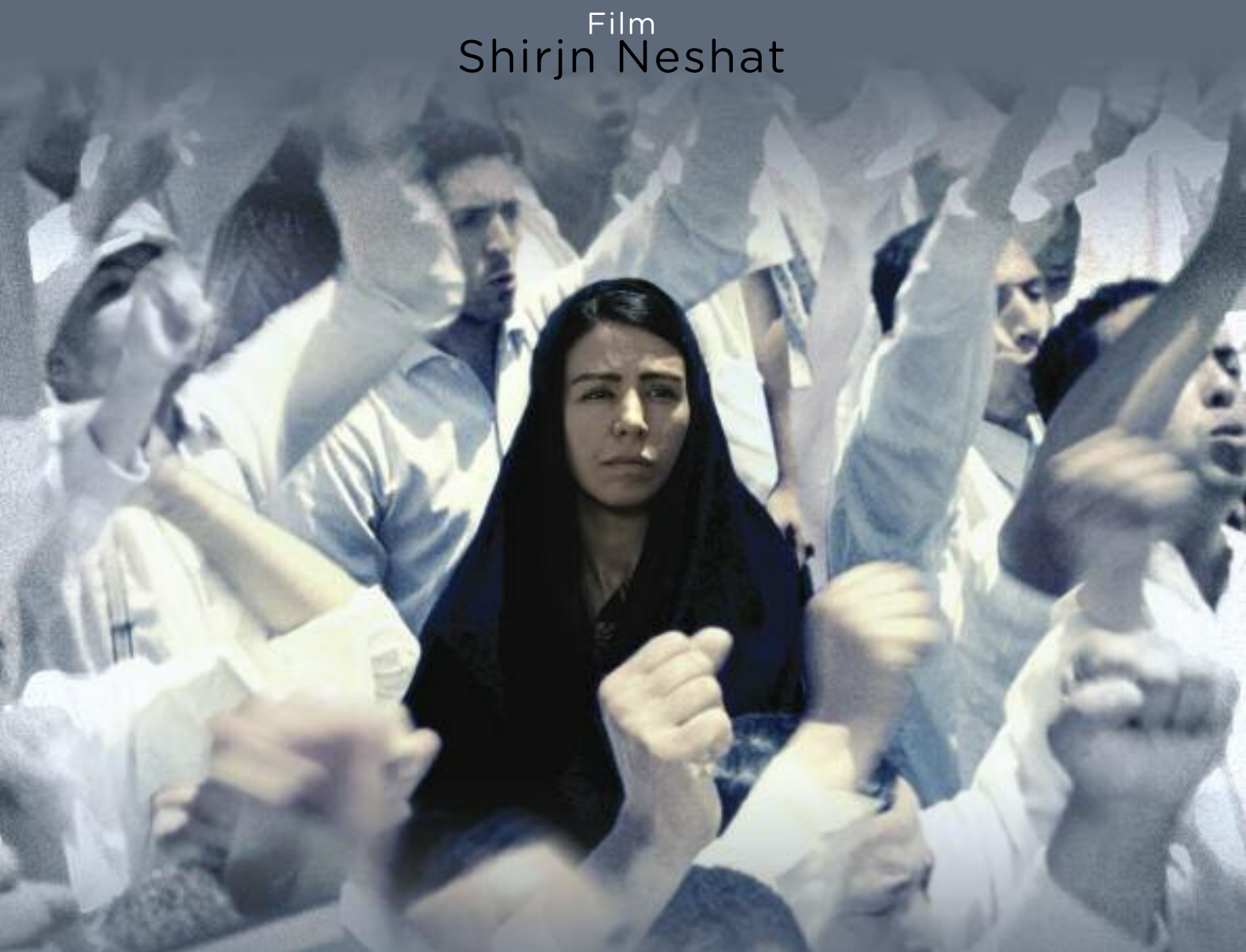


Film  
Shirjn Neshat



OFICJALNA SELEKCJA  
TORONTO FILM FESTIVAL 2009

OFICJALNA SELEKCJA  
VIENNA FILM FESTIVAL 2009

OFICJALNA SELEKCJA  
LONDON FILM FESTIVAL 2009



66  
VENEZIA 2009

Złoty Lew dla Najlepszego Reżysera  
Nagroda UNICEF dla Shirjn Neshat

OFICJALNA SELEKCJA  
SUNDANCE FILM FESTIVAL 2010

OFICJALNA SELEKCJA  
ROTTERDAM FILM FESTIVAL 2010

OFICJALNA SELEKCJA  
NEW DIRECTORS/NEW FILMS '10

# KOBIETY BEZ MĘŻCZYZN

*Women without men*

SCENARIUSZ: SHIRJN NESHAT NA PODSTAWIE POWIEŚCI SHAHRNOUSH PARSIPOUR REŻYSERIA: SHIRJN NESHAT NIEMCY/AUSTRIA/FRANCJA 2009, 95 MIN.  
ZDJĘCIA: MARTIN GSCHLACHT PRODUKCJA: SUSANNE MARIAN, MARTIN GSCHLACHY, PHILIPPE BOBER  
WYSTĘPUJĄ: NAVID AKHAVAN, MINA AZARIAN, BIJAN DANESHMAND, RAHI DANESHMAND, SALMA DANESHMAND, PEGAH FERVOODI, ARITA SHAHRZAD, TAHMOURES TEHRANI, SHABNAM TOLOUI, ORSOLEYA TÓTH, ESSA ZAHIR  
DYSTRYBUCJA W POLSCE: AGAINST GRAVITY

[www.againstgravity.pl](http://www.againstgravity.pl)





AGAINST GRAVITY PRZEDSTAWIA

# KOBIETY BEZ MĘŻCZYŹN

*Zanan Bedun-e Mardan*  
*Women without men*

Film **Shirjn Neshat** Niemcy/Austria/Francja 2009, 95 min

Występują:

Navíd Akhavan, Mina Azarian, Bijan Daneshmand, Rahi Daneshmand,  
Salma Daneshmand, Pegah Ferydoni, Arita Shahrzad,  
Tahmoures Tehrani, Shabnam Toloui, Orsolya Tóth, Essa Zahir...

Scenariusz: Shirjn Neshat na podstawie powieści Shahrnoush Parsipour  
Reżyseria: Shirjn Neshat

zdjęcia: Martin Gschlacht

produkcja: Susanne Marian, Martin Gschlachs, Philippe Bober

wybrane festiwale i nagrody:

2009 - **MFF Wenecja / Złoty Lew dla Najlepszego Reżysera**,  
Nagroda UNICEF dla Shirjn Neshat.  
MFF Toronto, MFF Londyn, MFF Wiedeń,  
2010 - MFF Sudance, MFF Rotterdam.

Czas projekcji: 95 min

Dystrybucja w Polsce: Against Gravity

# Historia:

Latem 1953 roku w Iranie tuż przed zamachem stanu. Amerykanie i Brytyjczycy chcą obalić rząd nowo wybranego premiera **Mohammeda Mosadegha** i na jego miejsce ustanowić rządy szacha **Rezy Pahlaviego**. W obliczu politycznego chaosu i ulicznych zamieszek cztery różne kobiety próbują odnaleźć własne miejsce na ziemi i odkryć głębszy sens ich życia. Dzieli ich wiele – społeczne pochodzenie, doświadczenie i życiowa pasja. Łączy natomiast jedno – silna wrażliwość i poczucie kobiecości, a także niezaspokojona potrzeba męskiej miłości

**Fakhri** – zadbana, wyzwolona i wrażliwa Iranka w średnim wieku jest uwikłana w nieudane małżeństwo i od dawna utrzymywany romans. Poszukuje w mężczyznach partnerstwa i czułości, ale nie znajduje tego ani w domu, ani poza nim. Zrezygnowana, decyduje się na radykalny i ostateczny krok. Wbrew zasadom opuszcza dom i męża, aby poza miastem, na łonie natury, odnaleźć spokój i ukojenie.

**Zarin** jest młodą prostytutką, przygniecioną brudem ponurego życia i pracy. Nienawidzi mężczyzn, którzy wykorzystują jej ciało do zaspakajania własnych potrzeb. Wycieńczona psychicznie i fizycznie próbuje odciąć się od rzeczywistości, ale popada w depresję. Rozum powoli odmawia jej posłuszeństwa, co prowadzi do aktu samookaleczenia. W poszukiwaniu ratunku ucieka z domu publicznego, w którym od lat mieszka.

**Munis** – wyedukowana i zainteresowana polityką młoda kobieta – ma duże życiowe ambicje. Chce się uczyć i poznawać świat, ale z pokorą znosi samotność i odosobnienie, jakie funduje jej konserwatywny starszy brat. Jest zagorzałym fundamentalistą, który stosuje wobec siostry psychiczny terror. Zabrania słuchać ulubionego radia, nie pozwala wychodzić z domu i chce jak najszybciej wydać za mąż. Zamknięta i odizolowana od świata Munis decyduje się na samobójczy skok z dachu własnego domu.

**Faezeh** – przyjaciółka **Munis** – jest wrażliwa i nieśmiała, ale jako tradycjonalistka ma konserwatywne poglądy. Nie obchodzi jej polityka, ani tym bardziej własna edukacja. Marzy o domu i założeniu rodziny. Skrycie podkochuje się w bracie **Munis**, którego chciałaby kiedyś poślubić. Naiwnie wierzy w mężczyzn, ale po zgwałceniu przez pijanych Irańczyków, upokorzona i zraniona ucieka z miasta.

Wszystkie cztery kobiety trafiają do tajemniczego ogrodu, który okazuje się dla nich wybawieniem i oczyszczeniem. Każda odbiera go jednak inaczej. Dla jednej jest bujną, tropikalną oazą spokoju, dla innej – suchym i nieprzyjaznym lasem lub wysuszoną słońcem popękaną ziemią. Wszystkie muszą jednak odnaleźć się w nim na nowo – ponownie rozkwitnąć i odbudować własną kobiecość, ale nie w oparciu o mężczyzn, a własne wnętrza i solidarną wspólną więź.



# O filmie:

**K**obiety bez mężczyzn o debiut fabularny **Shirjn Neshat**, nakręcony na podstawie zakazanej w Iranie powieści **Shahrnough Parsipour** pod tym samym tytułem. Film porusza problem różnych odcieni kobiecości Iranek, widziany jednak nie z perspektywy lokalnej, a zewnętrznej – oczami mieszkającej od lat za granicą irańskiej feminizującej multimedialnej artystki. Odcina się ona od przesadnego krytycyzmu, zachowuje obiektywizm ocen, a nawet wyraża artystyczny zachwyt elementami irańskiej architektury i kultury, a także urokliwym pięknem kobiecego stroju.

Ze względu na liczne kontrowersje, jakie wzbudzają w Iranie **Shahrnough Parsipour** oraz **Shirin Neshat** powstanie tego filmu nie było możliwe w ich ojczyźnie. Zdjęcia kręcono więc w Casablance, gdzie znaleziono nie tylko przypominające Teheran miejskie pejzaże, ale również dziewicze i niczym nieskażone obrazy wspaniałej natury.

Film urzeka kontrastową, zimną, ale soczystą kolorystyką i kompozycją obrazu: stonowaną, artystowską, utrzymaną w bieli i czerni, przypominającą klimatem słynne fotografie **Shirin Neshat** z cyklu **Kobiety Allaha**. Nastrojowa muzyka, skomponowana przez japońskiego muzyka **Ryuichi Sakamoto** dodatkowo pomaga w stworzeniu na ekranie chłodnej atmosfery świata, który daleki jest od ideału pełnej i niczym nieskrępowanej kobiecości, a w dodatku nie sprzyja jego istnieniu i ewentualnemu rozwojowi.

**„Cała moja dotychczasowa twórczość, czy to fotograficzna, czy filmowa, skupiała się nie tylko na pokazaniu kobiecości Iranek, a także różnych form jej ograniczania, ale na podkreśleniu, że nie są one na przegranej pozycji, że naprawdę potrafią walczyć – są mocną siłą społeczeństwa.”**

**Shirjn Neshat**



# Reżyserka o filmie:

## ***Jak trafiłaś na książkę *Kobiety bez mężczyzn i dlaczego zdecydowałaś się ją zekranizować?****

Shahrnush Parsipour jest bardzo znana w Iranie, podobnie jak i jej książka. Jako nastolatka byłam pod wrażeniem wyobraźni i surrealistycznego stylu Parsipour. Jest bardzo filmowy. W 2002 roku postanowiłam nakręcić film fabularny i szukałam odpowiedniego materiału. Zaprzyjaźniony profesor – Hamid Dabashi z Columbia University przypomniał mi o tej książce i szybko zorientowałam się, że tego właśnie szukałam. Parsipour przedstawia tu zarówno kompleksową społeczno – polityczną tematykę, jak i religijno – społeczne oblicze Iranu, a także osobiste, emocjonalno – filozoficzne przemyślenia, które tak naprawdę są uniwersalne dla wszystkich, bez względu na ich osadzenie w czasie i przestrzeni. Byłam pod wrażeniem poetyckiego stylu książki, a także jej metaforyki i symbolizmu. Nie zdawałam sobie sprawy, że ogród może pełnić funkcje oczyszczające, że może pomóc w odzyskaniu osobowości. Nie wiedziałam też, jak ten temat jest istotny dla wielu Irańczyków.

## ***Zaprzyjaźniłaś się z *Shahrnush Parsipour*. Jak to wpłynęło to na Twoją sztukę?***

Jak tylko zdecydowałam się zaangażować w ten projekt postanowiłam od razu się z nią skontaktować. Wiedziałam, że mieszka w Północnej Kalifornii, a więc pojechałam ją odwiedzić. Traktowałam to spotkanie jak silną inspirację. Doceniałam jej pisarstwo oraz fakt, że ta kobieta przeżywała ból znacznie dotkliwiej niż ktokolwiek inny – lata więzienia, rozłąka z dziećmi, bieda i choroba. Okazało się jednak, że to najbardziej optymistyczna osoba, jaką kiedykolwiek poznałam. Wzruszyłam się, gdy zgodziła się zagrać jedną z ról w filmie. Jako właścicielka burdelu wypadła moim zdaniem znakomicie.

## ***Czy filmowa adaptacja książki była trudna?***

To było duże wyzwanie. Trzeba jednocześnie przedstawić w filmie pięć głównych bohaterek, a każda z nich ma unikalny charakter, własne aspiracje, odrębną historię i społeczno-ekonomiczne położenie. Niektóre z tych kobiet były tak surrealistyczne, że pokazywanie ich na ekranie przypominało opowiadanie bajki. Na przykład Mahdokht – kobieta, która nie radzi sobie z człowieczeństwem i chce zamienić się w drzewo. Zdecydowałam się jednak wyeliminować ją ze scenariusza. Z kolei Munis i Zarin były magiczne, a Faezeh i Fakhri to raczej realist-



ki. I jak to pokazać? Kolejnym problemem okazała się kwestia polityczna, stanowiąca tło książki. Rozszerzyłam narrację filmu uwypuklając historyczno – polityczny kontekst zorganizowanego przez Amerykanów przewrotu, który w efekcie doprowadził do obalenia rządu Mossadegha. Poszłam tu dalej niż Parsipour – potraktowałam Munis jako polityczną aktywistkę i uczyniłam z niej główną bohaterkę filmu.

## ***W Iranie nakręcenie tego filmu było niemożliwe. Gdzie zatem powstał ten film?***

W Casablance, w Maroku. Odkryliśmy, że to miasto przypomina Teheran lat pięćdziesiątych. Poza tym już kilka razy wcześniej pracowałam w Maroku i miałam bardzo dobre relacje z tamtejszym przemysłem filmowym.

## ***Jak przyjęto w Iranie serię fotografii, zatytułowaną *Kobiety Allaha*? Czy Twoim zdaniem reakcja na ten film będzie podobna?***

Kobiety Allaha nigdy nie zostały publicznie pokazane w Iranie. Reprodukcje moich zdjęć wzbudziły tam olbrzymie kontrowersje. Władze ostro je skrytykowały i uznały za wywrotowe. Mam jednak wrażenie, że nie zrozumiały do końca ich głębszego znaczenia i przesłania. Podejrzewam, że *Kobiety bez mężczyzn* będą zakazane w Iranie. I to nie tylko ze względu na moją biografię, ale na kontrowersje wokół powieści Parsipour, która została zakazana niemal od razu po jej opublikowaniu. W filmie pojawia się również nagość.

## ***Zdecydowałaś się na użycie wyrafinowanej filmowej stylistyki, zbudowanej między innymi***

**na silnym kontraście pomiędzy sepią obrazów Teheranu a silną kolorystyką ogrodu. Co chciałaś osiągnąć budując taką opozycję pomiędzy światem zewnętrznym i wewnętrznym?**

Problem koloru i jego braku to odwieczny temat mojej twórczości. W Kobietach Allaha surowość tematu, jakim był portret rewolucyjnych kobiet zmuszała do zastosowania ostrego kontrastu czerni i bieli. Podobnie było w przypadku instalacji Raptule, czy Turbulent, gdzie narracja budowana była na opozycji, a czerń i biel podkreślała dychotomię pomiędzy różnymi gatunkami islamskiej kultury. W Kobietach bez mężczyzn wydawało mi się zasadne zastosowanie koloru, głównie w celu oddania hołdu latom 50 – tym, w których rozgrywa się fabuła filmu. Kolorystyczny układ nieco w filmie ewoluuje. Zmienia się z silnego koloru w sepię, w jakiej utrzymane są sceny ulicznych protestów. Chodziło mi w tym wypadku o nadanie tym obrazom archiwalnego charakteru.

**Jak wyglądał casting do tego filmu. Szukałaś amatorów, czy profesjonalnych aktorów?**

Był to spory problem. Nie mogliśmy zatrudnić aktorów, mieszkających w Iranie. Byliśmy zatem ograniczeni tylko do tych, którzy mieszkali w Europie. Ale drugie pokolenie mieszkających za granicą Irańczyków mówi już farsi z akcentem. Casting trwał więc półtora roku. Współpracowaliśmy z austriacką agencją, która po całej Europie wyszukiwała irańskich aktorów. Główni aktorzy w filmie mają profesjonalne przygotowanie. Do zagrania roli Fakhri zaprosiłam przyjaciółkę – malarzkę Aritę Shahrzad, która wcześniej współpracowała ze mną przy krótkometrażówce i była bohaterką serii moich fotografii. Rolę Zarin zagrała Orsi Toto – węgierska aktorka, którą odkryłam w fantastycznym filmie Delta.

**Czador stanowi dla Twoją fascynację. Jakie ma znaczenie w filmie?**

Zainteresowanie czadorem i burką ma w moim przypadku metaforyczne i estetyczne podłoże. Burka jest skomplikowanym zagadnieniem. Jedni uważają ją za egzotyczny symbol, inni – za oznakę represji lub przeciwnie – wyzwolenia. Jest przedmiotem kontrowersyjnych ocen Zachodu, ale w rzeczywistości wiele irańskich kobiet nosi ją bez przymusu, więc nie powinna być aż tak problematyczna. Akcja Kobiet bez mężczyzn dzieje się w latach pięćdziesiątych, kiedy panowała pełna wolność w zakresie stroju. W filmie mamy więc dwa przykłady: Munis i Faezeh noszą burkę, a Fakhri zachowuje się po europejsku – stara się być modna i nie zakrywa włosów i twarzy.

**Jakie znaczenie ma w filmie ogród, tak ważny zarówno w perskiej kulturze, jak i w Twojej twórczości?**

Tematyka ogrodu zajmuje centralne miejsce za-

równy w perskiej literaturze, jak i w całej islamskiej kulturze. W klasycznej poezji Hafeza, Khayyama, czy Rumiego ogród jest przestrzenią duchowej transcendencji. Dla Irańczyków wiąże się również z kontekstem politycznym, gdyż symbolizuje wygnanie, niezależność i wolność. Zrobiłam kilka instalacji video, które opierały się na wykorzystaniu symboliki i znaczenia ogrodu. W Tooba kluczem było drzewo Tooba, traktowane w kategoriach mitologicznych – jako „święte” drzewo raju. Wymyśliłam wyobrażony ogród, w którym na środku stało drzewo, do którego zmierzała grupa ludzi w poszukiwaniu schronienia. Podobnie dzieje się w Kobietach bez mężczyzn. Ogród traktowany jest tu jak miejsce ucieczki, schronienia, oazy – spokojną przestrzeń, gdzie człowiek czuje się bezpiecznie.

**Twoje instalacje i ten film opowiadają w zasadzie o tym samym. Czy jest między nimi różnica?**

To dwa zupełnie różne rodzaje artystycznych konstrukcji. Instalacja video opiera się na założeniu, że widz samodzielnie dokonuje wyboru i jest niejako montażystą obrazu. Film zakłada istnienie stałej narracji, wykorzystującej co prawda artystyczną wrażliwość i filmowy język twórcy, ale najważniejsza jest tu prostota i jasność przekazu. Instalacja działa inaczej – tu liczy się wyobraźnia, tajemnica i abstrakcja. Najważniejsza różnica pomiędzy kinem a sztuką multimedialną leży w podejściu do postaci. We wszystkich instalacjach traktowałam ludzi jak rzeźby. Funkcjonowali dla mnie niczym ikoniczne figury. W tym filmie nauczyłam się budować psychologię postaci, pokazywać ich emocje i punkt widzenia. Było to dla mnie zupełnie nowe doświadczenie. Dopiero teraz naprawdę doceniam takich reżyserów, jak Bergman, którzy potrafią wbić widza w fotel na dwie godziny pokazując na ekranie zaledwie dwie postaci.

**Parsipur przedstawiła własny punkt widzenia na temat roli i znaczenia kobiety w irańskiej religii i kulturze. Mogłaś pójść dalej i zrobić film zaangażowany politycznie. Skąd zatem tak duża obecność surrealistycznych elementów?**

W kraju, w którym obywatele borykają się z poważną kontrolą społeczną magiczny realizm jest naturalną tendencją. Dla Irańczyków, którzy doświadczyli różnych rodzajów dyktatury, poetycznie – metaforyczny język stał się jedynym sposobem wyrażania tego, co zabronione. Obecnie władze mają doskonały grunt do cenzurowania sztuki i literatury. Mimo, że powieść Parsipur rozgrywa się w latach pięćdziesiątych nadal stanowi problem dla islamskiego rządu. Magiczny realizm bardzo się przydaje nie tylko dlatego, że pozwala uniknąć oczywistości, ale również dlatego, że tworzy sztukę, która zmienia specyfikę czasu i przestrzeni.

# Ekipa:

---

## **Shirjn Neshat - reżyseria**

---

- ur. w 1957 roku w irańskim mieście Qazvin. Multimedialna artystka i reżyserka, zainteresowana tematyką genderową. W swej sztuce skupia na prowokacji i na społeczno - religijnych aspektach tożsamości muzułmańskich kobiet. W 1975 roku wyjechała z Iranu, a indywidualne doświadczenia i przeżycia z okresu emigracji stanowią dla niej jedno z głównych źródeł artystycznej inspiracji. Studiowała w Kalifornii, a następnie wyjechała do Nowego Jorku, gdzie pracowała dla organizacji kulturalnej Storefront for Art and Architecture. W 1998 roku rozpoczęła eksperymenty w filmem i instalacjami video. Poznała przyszłego zawodowego i życiowego partnera - filmowca **Shoja Azarięgo**, z którym współtworzyła słynną trylogię - **Turbulent** (1998), **Rapture** (1999), and **Fervor** (2000), której głównym tematem była rola płci w islamskim społeczeństwie. W 1999 roku odwiedziła Iran po długiej przerwie, co spowodowało dalszą eksplozję jej artystycznej wrażliwości. Sukces przyniosła jej seria czarno - białych fotografii, zatytułowanych **Kobiety Allaha**. Jest autorką kilkunastu instalacji video. Za prace **Rapture** (1999) oraz **Turbulent** (1998) otrzymała International Award na 48. Biennale Sztuki w Wenecji. Jej wystawy pokazywane były w Whitney Museum w Nowym Jorku, Muzeum Sztuki Współczesnej w Atenach, Serpentine Gallery w Londynie, Stedelijk Museum w Amsterdamie, Hamburger Bahnhof w Berlinie, czy Musee d'Art Contemporain w Montrealu. **Kobiety bez mężczyzn** to jej debiut fabularny, za którego w 2009 roku otrzymała Złotego Lwa za reżyserię na filmowym festiwalu w Wenecji. Współpracuje na stałe z irańskimi artystami, w tym z operatorem **Ghasem Ebrahimiem** oraz śpiewaczką **Sussan Deyhim**.

### **Instalacje video:**

- 1996 - **Anchorage**
- 1997 - **The Shadow under the Web**
- 1998 - **Turbulent**
- 1999 - **Rapture, Soliloquy**
- 2000 - **Fervor**
- 2001 - **Passage, Pulse, Possessed**
- 2002 - **Tooba**
- 2003 - **Mahdokht**
- 2004 - **The Last Word**
- 2004 - **Issar**
- 2005 - **Zarin**
- 2008 - **Faezeh, Munis, Farokh Legha**
- 2009 - **Games of Desire**

### **Filmografia:**

- 2009 - **Kobiety bez mężczyzn** (Women without Men)





---

## Shahrnush Parsipur - autorka powieści

---

- ur. w 1946 w Teheranie. Irańska pisarka. Absolwentka socjologii Uniwersytetu w Teheranie. W latach 1976 - 1980 studiowała na francuskiej Sorbonie na Wydziale Sinologii. Pierwsza książka, zatytułowana **Tupak-e Qermez** (The Little Red Ball - 1969), adresowana była do młodego odbiorcy. W latach sześćdziesiątych opublikowała tomik pierwszych opowiadań. W latach 80-tych zdobyła uznanie irańskiej krytyki. Drugą książkę, zatytułowaną **Touba va ma'na-ye Shab** (Touba and the Meaning of Night - 1989), napisała po ponad 4 i pół roku więzienia. W 1990 roku opublikowała książkę **Kobiety bez mężczyzn** (Zanan Bedun-e Mardan/Women without Men), która została potępiona i zakazana przez władze Iranu. Na początku lat 90 - tych ukończyła czwartą książkę: opowieść o kobiecej wersji Don Kiszota, zatytułowaną **Aql-e abi'rang** (Blue-colored Reason). W 1994 wyemigrowała do USA, gdzie napisała pamiętnik, zatytułowany **Prison Memoire**. Był to 450 - stronicowy opis jej wspomnień z irańskiego więzienia. W 1996 roku ukończyła piątą książkę, zatytułowaną **Shiva** (900 - stronicową science fiction). W 1999 roku wydała szóstą książkę: **Maajerahaaye Saadeh Va Kuchake Ruhe Deraxat** (The Plain and Small Adventures of the Spirit of the Tree), a w 2002 kolejną: **Bar Basale Baad Neshastan** (On the wings of Wind). Od 1994 roku Shahrnush Parsipur mieszka na stałe w USA. Jest stypendystką projektu International Writers Project, funkcjonującego w ramach Program in Creative Writing and the Watson Institute for International Studies w Brown University.

---

## Martin Gschlacht - zdjęcia

---

- ur. w 1969 w Wiedniu. Austriacki operator filmowy. Członek słynnej wiedeńskiej grupy producentów **coop99**. W 1996 roku ukończył wiedeńską Akademię Filmową. W trakcie studiów pracował jako operator teledysków. Współpracował z austriackimi reżyserami, w tym z Jessicą Hausner (**Lourd**) i Barbarą Albert. Jest laureatem wielu nagród, w tym: **2004 - Bronze Camera za film Hotel na International Camera Film Festival Manaki Brothers**, **2006 - Nagroda dla Najlepszego Operatora za film Verbandes na Diagonale**, **2008 - Nagroda za Najlepszy Obraz Filmowy za film Revanche na Diagonale**.

### Filmografia:

#### Filmy fabularne:

1998 - **Ratrace**  
1999 - **Kubanisch rauchen, Luna Papa**  
2001 - **Lovely Rita, Spiel im Morgengrauen**  
2003 - **Kaltfront, Böse Zellen**  
2004 - **Visions of Europe - Segment ,Mars', Hotel, Antares**  
2005 - **Spiele Leben, Zarin, Schläfer**  
2006 - **Daniel Käfer und die Schattenuhr, Slumming, Fallen**  
2007 - **Immer nie am Meer, Free Rainer**  
2008 - **Revanche**  
2009 - **Zanan bedun-e mardan**

#### Filmy dokumentalne:

1994 - **Aktion K**  
2004 - **Darwins Nightmare**

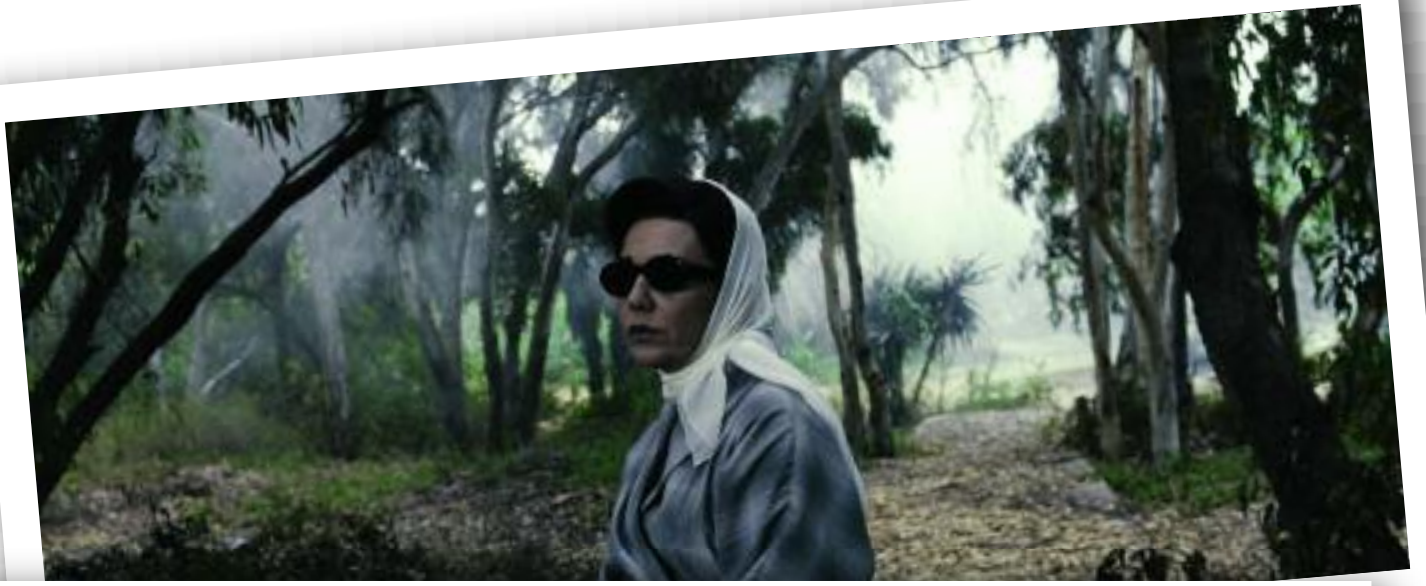
#### Filmy krótkometrażowe:

1992 - **Sush, Großwildjagd**  
1995 - **Flora**  
1998 - **Inter-view**  
2000 - **Lighthouse**  
2002 - **Im Anfang war der Blick, Die Ganze Nacht**  
2006 - **Toast, Das gefrorene Meer**

#### Filmy telewizyjne:

1999-2000 - **9 Folgen MA 2412**  
2001 - **Mehrere Folgen von Dolce Vita & Co**

---



# Głos prasy:

---

„Melancholijny, poetycki, zabarwiony emocjonalnie i przepiętny surrealistyczną wyobraźnią - zachwycający film *Kobiety bez mężczyzn*. Adaptacja książki Sharhnoush Parsipour wydaje się być majestatyczną przypowieścią - bajką, przepiętną lirycznymi przemyśleniami reżyserki. To zachwycający hołd, złożony kobietom bez względu na ich narodowość”

News Blaze

---

„Shirin Neshat zmienia ten film w poezję. Dzięki wykorzystaniu bogatej alegorii, licznych powtórzeń i surrealistycznej wyobraźni film staje się arcydziełem poetyckiej narracji. Obrazy są tu wprost urzekające i na długo zapadają w pamięć”

Levantine Center

---

„Krótko mówiąc *Kobiety bez mężczyzn* to wspaniały i piękny film. Reżyserka Shirin Neshat jest powszechnie znana ze swojej bogatej wyobraźni. Wykorzystuje fotografię oraz video do pokazania jak muzułmanki odbierają świat. Ten film dowodzi, że ona sama potrafi również pokazać na ekranie swój olbrzymi artystyczny talent”

LA Times

---

„Wysublimowana wizualnie artystka Shirin Neshat nakręciła swój debiut filmowy, w którym udowodniła niebawmy kunszt i potencjał swojej wyobraźni”

Variety

---

„Film nie jest pomyślany jako społeczno - realistyczny dramat. Książka Shahrnoush Parsipour jest przykładem magicznego realizmu, a film jest kinową odśloną surrealistycznej wyobraźni. Widać to nawet w kolorystycznej paletce obrazów. Są one wprost zachwycające, a Martin Gschlacht jest wielkim mistrzem sztuki operatorskiej”

The Hollywood Reporter

---

„Celem artystycznej twórczości Neshat jest zmiana specyfiki czasu oraz przestrzeni i tym samym zmiana suwerenności sztuki. W przypadku *Kobiet bez mężczyzn* wyraźnie widać jak silnie wpływa na siebie zainteresowanie sztuką i polityką”

Tehran Review

---

